HE 20/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen, MARPOL-yleissopimuksen I pöytäkirjaan ja painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi merilain 6 luvun 12 a §:n ja väylämaksulain muuttamisesta.

Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 02.04.2025 klo 11.15 / HE 20/2025 vp / Lausuntopyyntö

Suomen Laivameklarit ry:n lausunto, 1.4.2025

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Lausuntomme koskee konttien katoamista koskevien ilmoitusten tekemiseen liittyviä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön sekä EMSW-asetuksesta johtuvia muutoksia Suomen väylämaksulakiin.

Suomen Laivameklarit ry edustaa 40 yritystä, jotka tarjoavat merikuljetuksiin liittyviä palveluja. Yhdistyksen jäsenyritykset ovat agentteja, laivameklareita, satamaoperaattoreita sekä suomalaisia ja ulkomaisia varustamoja. Suomessa toimivat kansainväliset konttivarustamot ovat yhdistyksen jäseniä. Noin 70 % Suomen aluskäynneistä tehdään ulkomaisella aluskapasiteetilla.

Suomalaiset agentit toimivat ulkomaisen aluksen asiamiehenä tai edustajana ja vastaavat satamakäyntiin liittyvissä asioissa kansainvälisten päämiestensä neuvonnasta ja palveluista sekä yhteisvastuullisena edustajana myös väylämaksuista.

Kadonneista konteista ilmoittaminen

Kadonneiden konttien ilmoitusmenettely on tulossa voimaan 1.1.2026. Muutoksia tehdään Suomessa merilakiin. Siinä laajennettaisiin aluksen päällikön ilmoitusvelvollisuutta ilmoittaa myös mereen kadonneista konteista. Tiedot tulisi ilmoittaa aina lippuvaltiolle ja lähimmälle rantavaltiolle. Lippuvaltiolla tarkoitettaisiin Suomessa Liikenne- ja viestintävirastoa (Traficom).

Suomen Laivameklarit ry pitää esitettyä lakimuutosta selkeänä tapana toimeenpanna kadonneiden konttien uusi ilmoitusmenettely.

Väylämaksulakiin esitetyt muutokset

Väylämaksulain mukaisesti väylämaksun maksuvelvollinen on laivanisäntä tai tämän edustaja. Edustaja voi olla Tullin hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut luotettava, taloudellisesti riittävän vakavarainen ja väylämaksusäännökset ja -menettelyt tunteva luonnollinen tai oikeushenkilö.

Väylämaksulakiin tehtävillä muutoksilla halutaan tarkentaa uuteen Nemo-järjestelmään rekisteröitävien edustajien ja asiakkaiden rekisteröintimenettelyä ja mahdollistaa automaattinen päätöksenteko erikseen määritellyissä tilanteissa. Muutokset olisivat tulossa voimaan samaan aikaan kun Nemo otetaan Suomessa käyttöön eli 15.8.2025.

Finnish Shipbrokers Association
Köydenpunojankatu 8
FIN-00180 Helsinki
www.shipbrokers.fi

Suomen Laivameklarit ry:n kommentit esitettyihin muutoksiin:

1. **Muutosten voimaantulo**
   EMSW-asetuksen mukainen uusi Nemo-järjestelmä otetaan käyttöön 15.8.2025, mutta kokonaan vain sen käyttöön siirrytään vasta alkaen 1.1.2026. Portnet ja Nemo ovat käytössä rinnakkain koko loppuvuoden 2025. Esitettyjen lakimuutosten voimaantulon tulee olla linjassa järjestelmien käyttöönoton kanssa.

2. **Oikaisuvaatimusten automaattinen käsittely**
   Väylämaksulakiin esitetään uutta pykälää (26§), jonka mukaan tietyin edellytyksin oikaisu voitaisiin hyväksyä tai hylätä automaattisesti. Oikaisun vaatijana olisi silloin jokin muu taho kuin Tulli. Muutos helpottaisi Tullin toimintaa ja sujuvoittaisi käsittelyä. Tämä olisi poikkeus hallintolakiin. Oikaisuvaatimuksessa esitettäisiin uusi vaatimus tai uutta selvitystä ja vaatimus olisi hyväksyttävissä. Käytännössä kyse olisi siis uudesta ilmoitustiedosta, joka annettaisiin aikaisemmin virheellisesti ilmoitetun tiedon tilalle.

   Esityksessä todetaan, että viranomaisen on tehtävä etukäteinen harkinta siitä, mitkä asiat voidaan ratkaista automaattisesti, ja laadittava käsittelysäännöt, joiden perusteella asiat valitaan ja ratkaistaan. Käytännössä viranomaisen on tunnistettava käsittelemiensä asioiden joukosta samanlaisina toistuvat asiat.

   Suomen Laivameklarit ry pitää muutosta hyvänä ja tavoiteltavana, mutta ennen lakiesityksen etenemistä tulisi tietää, mitkä ovat oikaisuvaatimuksen automaattisen hyväksynnän edellytykset? Eli mitä tietoja ja miten tulee esittää, jotta oikaisu voidaan käsitellä automaattisesti ja mitkä ovat sen hyväksymisen ehdot? Tämä ei käy lakiesityksestä ilmi. Esityksessä ei ole myöskään esimerkkiä tyypillisestä tapauksesta, joka voitaisiin ratkaista automaattisesti.

   Lakiesitykseen ja tulevaan väylämaksulakiin tulisi selkeästi kirjata automaattisesti käsiteltävän oikaisuvaatimuksen toimintapa, mahdolliset automaattisesti käsiteltävät tapaukset ja niistä käsittelyä varten vaadittavat tiedot.

3. **Sähköinen tiedoksianto Nemon kautta**
   Esityksen mukaisesti väylämaksulain 33 § muutettaisiin niin, että jatkossa Tullin päätöksen lisäksi myös tieto Tullin päätöksestä voitaisiin antaa tiedoksi Nemon kautta. Päätöksen katsottaisiin tulleen maksuvelvollisen tietoon kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämispäivästä, jollei muuta näytetä.

   Maksuvelvollisen rekisteröinti NEMO-järjestelmään tai väylämaksutietojen toimittaminen mainitun järjestelmän välityksellä katsottaisiin maksuvelvollisen ilmoitukseksi käyttää kansallista merenkulun tiedonhallintajärjestelmää sähköisenä asiointia koskevana yhteystietona.

   Suomen Laivameklarit ry katsoo, että tieto päätöksestä on hyvä jakaa myös Nemon kautta, mutta päätös tulee ehdottomasti lähettää myös muuta kautta vastaanottajalle, kuten aikaisemminkin. Pelkästään Nemon kautta jaettava tieto ei riitä. Kolme päivää on myös varsin

lyhyt aika päätöksen tietoon tulolle. Viikko eli 7 päivää olisi realistisempi, kun otetaan huomioon esim. arkipyhät.

4. **EORI-numeron myöntäminen**
   Lakiin säädettäisiin uusi pykälä, joka koskisi Tullin velvollisuutta myöntää EORI-numero kaikille kansallista merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttäville ilmoittajille.

   Suomen Laivameklarit ry:llä ei ole lausuttavaa tähän kohtaan.

Suomen Laivameklarit ry:n puolesta,

Sari Turkkila
toiminnanjohtaja
sari.turkkila@shipbrokers.fi
+358405263348
www.shipbrokers.fi